

Nan Solat isnan Hebreo Nan Makwani Maipoon isnan Solat isnan Hebreo

Nan solat ay nay et naisolat isnan Judio ay mamati ay makwani akhes en Hebreo. Naisolat na tatno maipafikas nan pammatica, tay khapo isnan ansan ay likhat ay innaagcha nganngani chokokhancha nan pammatica ken Cristo. Nan inikkan nan nensolat ay mangipafikas ken chaicha et inpaammona ay si Cristo nan tet-ewa ay mangipaila isnan laychen Apo Dios ay ipaila isnan takho. Maid teken mod-i siya yangkhay.

Tolo nan inpaammon nan nensolat maipoon ken Jesus. Nan omona et Anak Apo Dios si Jesus ay maid lapona ya pengpengna. Ngem issan nenfalinana is takho sinos-olona nan masapol ay ikkana ay mangiyangnen isnan nemnem Amana olay mo siya nan maipalikhatana ya kateyana. Khapo tay siya nan Anak Apo Dios, entongtongcho mo nan mamadton Apo Dios ya si Moises ya olay nan angheles Apo Dios.

Nan maikadwa ay inpaammona et khagkhagawis nan inikkan Jesus mo nan inikkan nan papachin nan Judio, et nay siya nan manokat ken chaicha ay mangitakcheg isnan takho ken Apo Dios is eng-engkhana.

Nan maikatlo, et khapo ken Jesus tet-ewa ay maisalakan nan takho. Siya nan tet-ewa ay kaiyalikhan nan naparki ay inchaton nan Judio ken

Apo Dios, tay napatey siya ay nangichowa isnan fiyagna ay manfot isnan fasol nan katakhotakho.

Isnan maikasinpoo ya esang ay kapitolo, ib-fakhana nan kak-aag nan khawis ay pammatin nan ib-an nan mamati id sangad-om tatno pab-fikasena nan pammatica. Nan wad-ay isnan anongos nan solat et nan tapina ay tokhon.

Nan Linaona

Si Cristo nan mangipaila isnan ostoosto ay is-ison Apo Dios 1:1-3

Nan entongtongchowan Jesus mo nan angheles 1:4 - 2:18

Nan entongtongchowan Jesus mo cha Moises ken Josue 3:1 - 4:13

Nan entongtongchowan nan kinapachin Cristo 4:14 - 7:28

Nan entongtongchowan nan tolakhan Apo Dios maichalan ken Cristo 8:1 - 9:22

Nan entongtongchowan nan inikkan Cristo ay mangisalak isnan takho 9:23-10:39

Nan pateg nan pammati 11:1 - 12:29

Nan anongos nan solat 13:1-25

¹ Id sangad-om nangang-angsan ya nateketeken ay ila nan inangnen Apo Dios ay nenkali isnan ikik-it tako ay naichalan isnan mamadtona.

² Ngem isnan naycha'y cha omochi ay akhew, tinot-oyan Apo Dios chatako isnan Anakna. Siya si Jesus ay nangipakhab-ana isnan lofong ya pinilina ay manawid isnan am-iam-in.

³ Si Jesus nan langlang nan katangtangachan Apo Dios. Siya nan ostoosto ay ilan nan kinadchios Apo Dios. Eegnana nan lofong ya nan chaya isnan makabfalin ay kalina. Ya kakwasan nan

nanalosana isnan fasol nan takho, inmey tinmokcho is kakannawan nan Makabfalin ay Dios id tongcho.

Machad-ayaw si Jesus mo nan Angheles

⁴ Tay siya chi nay et adchawi ay entongcho si Jesus mo nan angheles. Siya akhes ay nan inpan-gachan Apo Dios ken siya et machad-ayaw mo nan ngachan nan angheles.

⁵ Tay ay ke wad-ay anghel is nangnangwaniyan Apo Dios en,

“Sik-a nan Anakko.

Idwani, ipaammok ay sak-en nan Amam.”*

Paymo,

“At sak-en nan Amana, ya siya nan Anakko.”†

⁶ Nan akhes kinwanina maipoon isnan kapap-atekhan ay Anakna‡ isnan nangibfaalana ken siya isnan lofong et siya na:

“Am-in kayo ay anghelesko, chayawenyo siya.”§

⁷ Ya nan kinwanina maipoon isnan anghelesna et, “Ifaak nan anghelesko ay kag chakhem, paymo kag enfidfichang ay apey.”*

⁸ Ngem isnan Anakna, kanaan,

* **1:5** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Inyanakko sik-a idwani.” Ilaenyo nan Salmo 2:7. † **1:5** Ilaenyo nan 2 Samuel 7:14.

‡ **1:6** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*kinwanina isnan inaona ay Anakna.*” Isnan okhalin nan Judio, maichoo nan inaona ay anakcha’y lalaki ken Apo Dios, ya siya akhes nan manawid isnan kwan amana, et nay siya nan kapapatekhan isnan am-in ay an-ak amana. Siya akhes ay maiyalig si Jesus ay inaona ay Anak Apo Dios. § **1:6** Ilaenyo nan Deuteronomio 32:43; Salmo 97:7. * **1:7** Ilaenyo nan Salmo 104:4.

“Sik-a ay Dios, maid pengpeng nan en-ap-apowam! Nalenteg akhes nan angnem ay en-apo.†

⁹ Laylaychem nan kinalenteg, sam et kholaen nan ngaag. Tay siya chi, sak-en ay Diosmo et linanaak sik-a isnan wadwad-ay ay mangipalal-ayad ken sik-a mo nan iib-am.”‡

¹⁰ Kinwanina kayet isnan Anakna,

“Sik-a, Apo, nan nangaeb isnan lofong issan laplapon, ya sik-a kannay nan nangaeb isnan wad-ay id tongcho.§

¹¹ Am-in chana, et mapakawas cha, ngem sik-a et wad-ay ka is eng-engkhana. Kag cha am-in facho ay lommokhak.

¹² At lonlonem chana ay kag isnan kakhay, ya masokatan cha ay kag isnan facho.

Ngem sik-a ad-i ka enfab-aliw, ya maid pengpeng nan tawenmo.”*

¹³ Maid akhes anghel ay nangwaniyan Apo Dios, “Itokchom is kakannawanko engkhana’y khab-ek nan fosom ay enkhatkhatinam.”†

† **1:8** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Eng-engkhana nan tronom Dios, ya nalenteg nan sokodmo ay sokod nan en-ap-apowam.” Mo kanan nan Judio en, “Nalenteg nan sokod nan ali,” nan laychenta ay kanan et nalenteg nan angnena ay en-okom. ‡ **1:9** Isnan ekhad nan Judio, mo wad-ay mangili, lanaancha nan olona ay mangipaila isnan layadcha. Siya akhes nan angnenta mo wad-ay napili ay en-apo ken chaicha, lanaancha nan olona ay mangipaila ay siya nan alicha. Ilaenyo nan Salmo 45:5,6. § **1:10** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ya nan limam nan nangaeb isnan wad-ay id tongcho.*” * **1:12** Ilaenyo nan Salmo 102:25-27. † **1:13** Ilaenyo nan Salmo 110:1.

¹⁴ Sino kay nan angheles? Ad-i ngen chaicha nan ad-i maila ay mensilsilfi ken Apo Dios? Chaicha nan fab-aalena ay mamadfachang ken chatako ay manawid isnan kaisalakan.

2

Masapol ay Chengngen tako nan Infaag Apo Jesus

¹ Idwanin tay siya chi, masapol ay eesten tako nan tet-ewa ay chinngge tako, ta ad-i tako maiyadchawi isnan tet-ewa.

² Nan kalin Apo Dios ay naipakwani isnan angheles, et naipaila ay tet-ewa ay maangnen, tay nan takho ay nangad-i paymo nangiwayang sisi, et chinawatna nan lebfengna ay chosa. Tay siya chi,

³ ay ke tako makakasiw isnan chosa, mo ogkhayen tako nan nay ay chadlos napateg ay kaisalakan? Si Apo Jesus kannay nan inmonona ay nangipaammo isnan nay ay kaisalakan, ya nan cheycha'y osto ay nanngge ken siya, tinistikhowancha ken chatako.

⁴ Olay akhes si Apo Dios, inpatet-ewana nan kalicha isnan ansan ay katataa ya maton, ya nan nateketeken ay inang-angnencha ay nangipaila isnan kamabfalina. Sa et akhes isnan ilayad nan Ispirito Santo ay inkakcheng Apo Dios maiyafoloy isnan semekna.

Nenfalin si Cristo ay Takho ta Isalakana nan Takho

⁵ Nan cha tako kankanan idwani ay falo ay lofong ay maisokat is tap-in, et faken nan angheles nan pinilin Apo Dios ay mangiyapo ischi,

⁶ mod-i ket nan takho, kag isnan nakwani ay kalin Apo Dios,

“Ngag man yangkhay nan takho is en ka paat sesemken, paymo nan an-akcha is en ka il-ilaen?

⁷ Inpeymo nan takho ay enkhog-owab mo nan angheles isnan sinak-itan, sam et inchowa ken siya nan chayaw ya katangtangachana ay kag nan ali,

⁸ ya inischom siya ay en-apo isnan am-iam-in.”*
Idwani, mo inpey Apo Dios siya ay en-apo isnan am-iam-in, maid khinayadna ay ad-i iyap-apowan nan takho. Ngem maiila ay sisya ay ad-i iyap-apowan nan takho nan am-iam-in.

⁹ Si magtek Jesus nan ammo tako ay nenfalin ay takho ya enkhwab mo nan angheles isnan sinak-itan, ta isnan fachang Apo Dios at matey pala isnan am-in ay takho. Idwani, naichowa ken siya nan chayaw ya katangtangachana ay kag nan ali khapo isnan etey ay innaagna.

¹⁰ Nan pangkhep Apo Dios et ta iyeyna nan angosan ay an-akna ta maitapi cha isnan katangtangachana. Siya nan nenwad-ay isnan am-iam-in ay pala ken siya kannay, et nay osto nan inang-ena ay nangisakhana ken Jesus isnan likhat, ta omanay siya ay mangipangpango isnan am-in nan an-akna isnan kaisalakancha.

¹¹ Tay si Jesus ay mannalos isnan fasol tako ya chatako ay chalosana, et es-esang nan Ama tako.

* **2:8** Ilaenyo nan Salmo 8:4-6. Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Inpagkhwabmo nan am-iam-in isnan sikina.”

Tay siya chi, ad-i fomain si Jesus ay mangwanin aag-ina chatako.

¹² Maaawatan na issan nangwaniyanan,
 “Diosko, at ifab-aagko nan maipoon ken sik-a is-
 nan aag-ik, ya ichag-ayko nan chayawmo
 isnan kawad nan maam-amongancha.”†

¹³ Ya kinwanina kayet en,
 “Sik-a Dios nan talkek.”‡
 Sa na’t kayet kinwanin,
 “Naay ak ya nan an-ak ay inchowen Apo Dios ken
 sak-en.”§

¹⁴ Et khapo tay nan naycha ay an-ak et takho
 cha ay wad-ay awak ya chala cha, nenfalin si
 Jesus ay kag ken chaicha isnan kinatakhocha, ta
 isnan eteyna, et afakena nan Chimonyo ay wad-ay
 kamabfalina ay mangitcho isnan etey.

¹⁵ Sa na’t pawayaen nan am-in ay matatakho ay
 alig falod isnan egyatcha ay matey.

¹⁶ Tay nalawag ay faken nan angheles nan fad-
 fachangana, mod-i ket chatako ay takho ay naifi-
 lang ay an-ak Abraham.

¹⁷ Tay siya chi, masapol ay enfalin si Jesus ay
 kag ken chatako ay aag-ina isnan olay ngag ay
 kasasaad tako, ta sa et enfalin siya ay katong-
 chowan ay pachi ay maseg-ang ya matalek isnan
 sakhang Apo Dios. Nenfalin ay katongchowan ay
 pachi ta siya nan mangiyornos isnan takho ken
 Apo Dios isnan mapakawanan nan fasolcha.

¹⁸ Tay siya chi, ammona ay mamachang isnan
 takho ay mateptepeng/ mapadpachas, tay olay
 siya nateptepeng isnan naipap-alikhatana.

† **2:12** Ilaenyo nan Salmo 22:22. ‡ **2:13** Ilaenyo nan Isaias 8:17.

§ **2:13** Ilaenyo nan Isaias 8:18.

3

Entongtongcho si Jesus mo si Moises

¹ Idwani chakayo ay aag-i ay pinilin Apo Dios ay takhona ya inayakhana ay maitapi ken siya id chaya, sesemkenyo nan infaan Apo Dios ay si Jesus. Siya nan katongchowan ay pachi tako isnan pammati ay nakiornosan tako.

² Si Jesus, kaaafolot ay nensilfi ken Apo Dios ay nanotok ken siya, ay kag ken Moises ay kaaafolot akhes ay nensilfi isnan am-in ay pangafong Apo Dios.

³ Wadwad-ay ay napateg nan mangipatakcheg isnan afong mo nan chey afong kannay. Siya chi nan aligna ken cha Jesus ken Moises. Naifilang ay matangad is solit si Jesus mo si Moises.

⁴ Tay nan am-in ay afong, wad-ay nan nangaeb, ngem nan nangaeb isnan am-iam-in, et si Apo Dios.

⁵ Kaaafolot si Moises isnan am-in ay chonona ay kag faa isnan afong Apo Dios, ay mangiyon-ona ay mangifaag isnan ipaammon Apo Dios is tap-in akhew.

⁶ Ngem si Cristo nan Anak, ya matalek ay mangiyapo isnan pangafong Apo Dios. Ya chatako nan pangafongna, mo natoled tako ya eesten tako, sa tako't ad-i iwaywayang nan namnama ay ilalayad tako.

Nan Omillengan nan Takhon Apo Dios

⁷ Tay siya chi, chengngen tako nan Ispirito Santo ay mangwanin,
 “Idwani kannay ay akhew mo chengngenyon nan kalin Apo Dios,

⁸ ad-iyoy ikekedse nan semekyo ay kag issan nenkholaanyo ken Apo Dios issan kawadyo is kamalalango ay lota, ay nanepnepnganyo/namad-pachasanyo ken siya.*

⁹ Tay nan ikik-ityo, olay mo inilacha nan katataa ay inangnena, tinpetinpengcha kayet siya isnan epat poo ay tawen.

¹⁰ Tay siya chi sinmonget si Apo Dios isnan cheycha'y takho, ya kinwanina, 'Kad-in chokokhancha sak-en, ya ad-icha paat wanchen nan chalanko.

¹¹ Et isnan songetko, kinwanik ay nangisapata, "Olay kaatna, at ad-icha paat makaskhep ay maki-illeng ken sak-en." ' ' †

¹² Idwani ilaenyo ay aag-i, tay et lang wad-ay ken chakayo nan ngomaag nan semekna ya ad-i mamati, ya siya et nan khotok nan maisiyanana isnan matatakho ay Dios.

¹³ Nan angnenyo koma isnan kaakheakhew engkhana ay mapengpeng nan akhew, et en-asipafikas kayo ta maid masailowan ken chakayo isnan fasol ay alig mangallalang ken chakayo ya mangipakenteg isnan nemnemyo.

¹⁴ Tay makikadwa tako ken Cristo, mo eesten tako nan inmona ay talek tako ken siya is eng-engkhana.

¹⁵ Nemnemen tako kasin nan naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin,

* **3:8** Nan nangipangowan Moises isnan Judio issan finmal-ancha id Egipto, siya nan nangolaancha ken Apo Dios. Tay olay mo inilacha nan katataa ay inangnena ay nangisalak ken chaicha, maid kayet talekcha ken siya tay maid pammaticha. † **3:11** Ilaenyo nan Salmo 95:7-11.

“Idwani kannay ay akhew, mo chengngenyo nan kalin Apo Dios, ad-iyo ikekedse nan semekyo ay kag issan nenkholaanyo ken Apo Dios issan chey.”[‡]

¹⁶ Sino nan cheycha'y nanngge ya khechangna'y nangola kayet ken Apo Dios? Faken ngen am-in san finmala id Egipto ay inpangon Moises?

¹⁷ Ya sino cha nan nangipasonget ken Apo Dios isnan epat poo ay tawen? Faken ngen san cheycha'y nenfasofasol et nay aped cha naisaad isnan malalango ay lota?

¹⁸ Sino cha akhes nan nangisapataana ay nangwaniyanan,

“Olay kaatna, ad-icha paat makaskhep ay makiilleng ken sak-en”?

Faken ngen san cheycha'y nawewe?

¹⁹ Siya chi nan mangammowan tako ay egay cha nakaskhep khapo isnan ad-icha namatiyan ken siya.

4

Ad-i tako Makaskhep id Chaya ay Omillengan mo Maid Pammati tako

¹ Idwani, olay sisya nan nay ay inkalin Apo Dios maipoon isnan somkhepan tako ay makiillengan ken siya, ngem iyegyat tako koma tay ta ket lang wad-ay ken chatako nan mayagyag isnan kaokoman tako ya ad-i makaskhep ischi.

² Tay chinngge tako nan Khawis ay Chamag ay kag ken chaicha ay ikik-it tako. Nay met achi maid nenkhawisan nan chinnggecha tay maid

[‡] **3:15** Ilaenyo nan Salmo 95:7,8.

pammaticha is mangiyamongancha isnan chin-gecha.

³ Kecheng tako ay mamati nan makaskhep ay makiilleng ken siya, tay nan kinwanina maipoon ken chaicha et,

“Isnan songetko, kinwanik ay nangisapata,

‘Olay kaatna, at ad-i cha makaskhep ay makiilleng ken sak-en.’ ”*

Siya chi nan kinwanina olay mo apchas na khinaeb nan omillengan ya nan ngonon issan nangab-ana isnan lofong.

⁴ Nalawag chi tay wad-ay nan naisolat maipoon isnan inmillengana isnan ikapito ay akhew. Siya na nan nakwani:

“Inmilleng si Apo Dios isnan ikapito ay akhew, kakwasan nan am-in ay chonona.”†

⁵ Nalawag kayet chi isnan nay ay kinwanina,

“Olay kaatna, ad-i cha paat makaskhep ay makiilleng ken sak-en.”‡

⁶ Idwani, nan cheycha'y nang-ona ay nange isnan chey ay Khawis ay Chamag, nawewe cha, et nay egay cha't nakaskhep ay inmilleng. Ngem khapo tay wad-ay ay wad-ay nan tapina ay makaskhep ischi,

⁷ nenpili kasin si Apo Dios is akhew ay wayan nan takho. Siya na nan ayen nan nakwanin **idwani kannay ay akhew** isnan inpaifaagna ken David issan nakwasan nan kaat ay tawen. Kinwaninan,

* **4:3** Ilaenyo nan Salmo 95:11. † **4:4** Ilaenyo nan Genesis 2:2.

‡ **4:5** Ilaenyo nan Salmo 95:11.

“Idwani kannay ay akhew, mo chengngenyo nan kalin Apo Dios, ad-iyoy ikekedse nan semekyo.”§

⁸ Tay mo sa ya nan tet-ewa ay omillengan Apo Dios nan en nangipangowan Josue* ken chaicha id sangad-om, at ad-i koma kasin ifaag Apo Dios isnan nakwasan nan cha inmey ay tawen nan maipoon isnan teken ay akhew.

⁹ Adi kad nalawag ay sisya'y wad-ay nan naisasakhana ay omillengan nan takhon Apo Dios, ay kag isnan inmillengan Apo Dios isnan ikapito ay akhew.

¹⁰ Tay olay sino ay somkhep ay makiilleng ken Apo Dios, omilleng cha ay osto isnan chonocha ay kag nan inangnen Apo Dios.

¹¹ Tay siya chi, ippey tako et mampay nan kafaellan tako ta makaskhep tako isnan chey ay omillengan, ya ta maid mayagyag khapo isnan kinawewe ay kag ken chaicha id solit.

Nan Kamabfalin nan Kalin Apo Dios

¹² Tay nan kalin Apo Dios, omipabfiyag ya makabfalin. Nan kalina, natadtachem mo nan ngag issa ay fadyok ay chwa nan tachemna ay chomaem ay menchekang isnan en-abtan nan ingit ya nan otek, tay mabfalina ay segpen ay ilaen nan ad-i kaila ay leng-ag ya fiyag nan takho.

§ **4:7** Ilaenyo nan Salmo 95:7,8. * **4:8** Si Josue nan pinilin Apo Dios ay nangichad-alan isnan Israelitas issan nateyan Moises. Inpangona chaicha id Canaan ay omillengancha. Ngem si Jesus nan omipango isnan tet-ewa ay omillengan. Isnan kalicha en-iso nan ngachan Josue ya Jesus.

Mabfalin ay anakhena nan semek tako ay takho ya nan laychen tako ay angnen.

¹³ Isnan am-in ay nawad-ay, maid paat makatafon ken Apo Dios. Iilaena nan am-iam-in, ya kag tako enlalafos isnan sakhang Apo Dios ay at manongfatan tako isnan am-in ay inang-angnen tako.

Si Apo Jesus nan Maseg-ang ay Katongchowan ay Pachi

¹⁴ Eesten tako et nan pammati ay nakiornosan tako, tay wad-ay nan matangtangad ay katongchowan ay pachi tako ay inmey id chaya ay mangitakcheg ken chatako. Siya si Jesus ay Anak Apo Dios.

¹⁵ Nan katongchowan ay pachi tako, faken siya nan pachi ay ad-i makiseg-ang isnan kinakolang tako. Maseg-ang siya tay intopegna akhes nan ngag issa ay likhat ay intopeg tako, ngem siya, egay nenfasol.

¹⁶ Khapo tay siya chi, tomoled tako ay somagen isnan tronon Apo Dios ay kawad nan fachang, ta seg-angana ya fachangana chatako isnan olay ngag ay olas ay ensapolan tako.

5

Si Jesus nan Maseg-ang ay Katongchowan ay Pachi

¹ Am-in ay katongchowan ay pachi, mapili isnan ib-ana ay takho, ya madchotokan ay en mangitakcheg isnan ib-ana ay takho ken Apo Dios, ya en mangichoo isnan ilayadcha, ya chatoncha ay pala isnan fasolcha.

² Maanosana nan cheycha'y maid ammocha ay aped maaw-awis ay enfasol, tay olay siya, wad-ay ay wad-ay akhes nan kolangna.

³ Tay siya chi, masapol ay en omichaton ken Apo Dios ta makaan nan fasolna, faken yangkhay nan fasol nan katakhotakho.

⁴ Sa et akhes, maid pachi ay mangipatongcho kannay isnan awakna ta enfalin ay katongchowan ay pachi, mod-i ket si Apo Dios nan mangayag ken siya ay kag nan naangnen ken Aaron.*

⁵ Olay akhes si Cristo, egayna inpatongcho kannay nan awakna ta enfalin ay katongchowan ay pachi, mod-i ket si Apo Dios nan nencho tok ken siya. Kinwanina,

“Sik-a nan Anakko.

Idwanin, ipailak ay sak-en nan Amam.”†

⁶ Siya akhes isnan nangwaniyanan,

“Sik-a nan pachi is eng-engkhana ay kag isnan kinapachin Melkisedec.”‡

Si Jesus nan Katongchowan ay Pachi ay Maid Kolangna

⁷ Issan wad-ayan Jesus isnan nay lota, inpa-pangekhena nan lowalona ya chachama nan akhana ay nenseg-aseg-ang ken Apo Dios, ay makaisalak ken siya isnan etey. Et chinngen Apo Dios siya tay infafan-igna nan semekna isnan nemnem Apo Dios.

* **5:4** Si Aaron ay akhin Moises nan pinilin Apo Dios ya nenfalin ay inmona ay katongchowan ay pachin nan Israelitas. † **5:5** Ilaenyo nan Salmo 2:7. ‡ **5:6** Ilaenyo nan Salmo 110:4.

⁸ Olay mo Anak Apo Dios siya, khechangna'y sinolona nan angnen ay omafolot isnan nanginaakhana isnan angnan ay likhatna.

⁹ Et osto ay naipaila ay maid kolangna,§ nenfalin siya ay kalpowan nan kaisalakan ay maid pengpengna isnan olay sino ay mangiyangnen isnan insolona,

¹⁰ tay inischon Apo Dios siya ay katongchowan ay pachi, ay kag isnan kinapachin Melkisedec.*

Mey-an tako ta Ad-i tako Chokokhan nan Pam-mati

¹¹ Angsaangsan kayet nan laychenmi ay ifaag maipoon isnan nay, ngem enpalikhat kami ay mangipaammo, tay nenfalin kayo ay kag natoweng.

¹² Tay idwani, olay mo inmannong kayo ay namati, ya cha kayo koma et en-isolo isnan iib-ayo, ket ay masapolyo kayet pet nan mangisolo kasin ken chakayo isnan kalalakaan ay sos-olo ay inpaammon Apo Dios. Ento mo mangan kayo et isnan enkedse ay makakan, ya ket ay kag kayo sisya'y ensossoso isnan khatas.

¹³ Tay nan ensossoso, sisya'y ong-onga ay ad-i makailasin isnan kinalenteg.

¹⁴ Ngem nan enkedse ay makakan et maifakhay isnan naetngan, ay nangipaingsa isnan nem-

§ 5:9 Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “Et khapo tay inangnena ay osto nan kinwanin Apo Dios” paymo, “Et osto ay kinwasna am-iam-in” * 5:10 Si Melkisedec nan alin nan ili ay Jerusalem paymo Salem id sangasangad-om. Siya akhes nan pachin Apo Dios ay nangigwaan Abraham isnan pagkapoon nan kwana.

nemna ay mangilasin isnan enteknan nan khawis isnan ngaag.

6

Paengnganen tako nan Pammati tako

¹ Tay siya chi, mat-an tako ta faken nan inmona ay sinos-olo tako maipoon ken Cristo nan pidwapidwaen tako, mod-i ket paengnganen tako nan pammati tako. Ad-i tako mang-ey kasin toytoytoyten nan pegnad nan pammati ay naycha:

nan manokokhan isnan maid silfina ay inangngnen tako, ay etey yangkhay nan enfanakhana;

nan pammati ken Apo Dios;

² nan sos-olo maipoon isnan mafonyakhan;

nan mangipatangan isnan lima isnan ib-a ay mailowalowan;

nan sos-olo maipoon isnan kasin matakhowan nan natey;

ya nan kaokoman ay maid pengpeng nan enfanakhana.

³ Siya, mat-an tako et, mo ipalofos Apo Dios.

Nan Enfanakhan nan Mangiwayang isnan Pammati

⁴ Ay ke mabfalin ay kasin awisen ay enfafawi nan apchas nalawakhan isnan kalin Apo Dios ya awni ket ay sinmiyan kasin ken siya? Intopegcha nan ilayad Apo Dios, ya chinawatcha nan Ispirito Santo.

⁵ Intopegcha akhes nan kinagkhawis nan kalin Apo Dios ya nan kamabfalin Apo Dios ay at maipaila is tapin akhew.

⁶ Mo chinokokhancha am-in chana, ay ke cha maipasakhong kasin, tay pappaaatencha ay kag kasin mangilansa isnan Anak Apo Dios isnan kolos ya ipabfaincha siya isnan katakhotakho?

⁷ Maiyalig cha isnan lota. Tay mo sa ya kag cha isnan lota ay masisibfokhan isnan ochan, ya mangipatofo isnan mola ay ensilfi isnan nenpas-sama, pakhawisen Apo Dios.

⁸ Ngem mo pagpakhat paymo sibsifit nan patofowen nan lota, ongar yangkhay, ya ad-i omannong et chosaen Apo Dios, ya poowana ay poowan.

⁹ Ngem olay mo siya chasa nan kankanak ken chakayo ay laylaychek, ad-i ak enchwad-chwa ay khagkhag-awis kayet nan kasasaadyo ya cha yo angnen nan okhali ay maiyafoloy isnan kaisalakanyo.

¹⁰ Tay nalenteg si Apo Dios. Ad-ina malichongan nan khawis ay chonoyo, ya nan layadyo ken siya ay maiila isnan mamadfachanganyo isnan ib-ayo ay takhona, ya cha yo angnen engkhana idwani.

¹¹ Nan chadlos laychenmi, et siya kayet sa nan angnenyo ay waschin mamangset engkhana isnan omochi, ta matongpal am-in nan namna-maenyo.

¹² Ad-imi laychen ay somangsanga kayo, modi ket ta ton-ochenyo nan cheycha'y manawat isnan inkalin Apo Dios khapo isnan pammati ya anoscha.

Nan Kaaafolot ay Inkalin Apo Dios

¹³ Semken tako nan nen-ikaliyan Apo Dios ken Abraham. Insapatana ay angnena nan inkalina,

ngem khapo tay maid kasin teken ay entongtongcho mo siya, nensapata isnan awakna kannay.

¹⁴ Kinwanina, “Tkkalik ay bindisyonak sik-a ya agtak sik-a is angsaangsan ay wanen-edmo.”*

¹⁵ Sa et khapo tay nen-an-anos si Abraham, chinawatna nan inkalin Apo Dios ken siya.

¹⁶ Mo laychen nan takho ay ipaammo isnan iibana ay tet-ewa nan ifagfakhana, ensapata isnan entongtongcho mo siya, ta makwas nan lili.

¹⁷ Si Apo Dios akhes, laychena ay chadlos ilatak isnan cheycha'y sa manawat isnan inkalina ay ad-ina fab-aliwan nan pangkhepna, et nay inkadwana nan sapatana isnan inkalina.

¹⁸ Et ad-i kasoksokatan chana ay chwa. Siya chi nan inangnen Apo Dios ta mangammowan nan takho ay matongpal nan inkalina, ya ad-i mabalin ay en-engag siya. Siya chi nan inangnena tatno chatako ay nenfakwit isnan kawadna, et fomifikas tako ay mennamnama isnan ischona ken chatako.

¹⁹ Nan nay ay namnama et makneg ya maiyalig isnan makwanin angkor nan bapor, tay kag na eegnan nan fiyag tako ta ad-i tako mayagyag. Siya nan kag mangiyey ken chatako isnan kawad Apo Dios isnan Kasasantowan ay Kwarto ay sasalakan nan kortina.†

* **6:14** Ilaenyo nan Genesis 22:17. † **6:19** Kecheng nan katongchowan ay pachi nan makaskhep isnan Kasasantowan ay Kwarto is kaTimplo, ay sasalakan nan kortina. Mamingsan yangkhay isnan makatawen nan somkhepana ischi ay en menseg-ang isnan kapakawanen nan fasol nan katakhotakho. Ilaenyo nan Hebreo 9:1-3 ya nan Levitico 16:2.

20 Siya nan nangon-onaan Jesus ay makikaliyana ken Apo Dios pala ken chatako. Tay siya nan nenfalin ay katongchowan ay pachi is eng-engkhana. Ya nan kinapachina, kag isnan kinapachin Melkisedec.

7

Nan Kinapachin Melkisedec

¹ Si Melkisedec, siya nan ali isnan ili ay Salem ya pachin Apo Dios ay Katotongchowan. Sinabatna si Abraham issan sinmakhongana ay naki-faloknit ay nangafakana isnan cheycha'y ali. Sa na't binindisyonan si Abraham.*

² Siya nan nangigwalan Abraham isnan pagkapoon nan am-in ay kinamkamna. Si Melkisedec, **Alin nanKinalenteg**, tay siya nan ayen nan ngachana. Sa et siya nan **Alinnan Talna** akhes, tay siya nan ayen nan **Alin nan Salem**.

³ Maid mangammowan isnan amana ya inana, paymo nan katontonan nan wanedna. Siya akhes isnan nalpowana ya nan napengpengan nan fiyagna. Kag siya nan Anak Apo Dios, ay nentot-oloy ay pachi is eng-engkhana.

⁴ Idwani, siya chana nan kail-an nan chadlos katangtangachan Melkisedec:

* **7:1** Si Abraham nan aman nan am-in ay Judio id sangasan-gad-om. Siya nan inayakhan Apo Dios ta taynana nan ilina id Babilonia ay ome'y isnan ili ay at ichowan Apo Dios ken siya. Et siya nan ili ay Canaan. Ilaenyo nan Genesis 14:1-20.

Nan omona, tay olay si Abraham, ay poon tako, inchowana ken siya nan pagkapoon nan am-in ay kinamkamna.

⁵ Awni pay ket ay wad-ay isnan lenteg nan flin ay nan an-ak Levi ay enfalin ay papachi nan manawat isnan pagkapoon nan ikatakho nan katakhotakho, olay mo chaicha akhes et ib-acha ay an-ak Abraham.

⁶ Ngem si Melkisedec, olay mo faken waned Levi,[†] chinawatna kayet nan pagkapoo ken Abraham.

Nan ikadwa, binindisyonan Melkisedec si Abraham ay nen-ikalayan Apo Dios.

⁷ Idwani, maid chwadchwa ay entongtongcho nan mangichowa isnan bindisyon mo nan bindisyonana.

⁸ Nan ikatlo, nan waned Levi ay mangal-ala isnan pagkapoo, et matey cha. Ngem nan yangkhay nakwani maipoon ken Melkisedec et matatakho.

⁹ Nan ikap-at, mabfalin ay kanan tako ay olay cha Levi ay nanad-awat isnan pagkapoo, et naitapi cha ken Abraham ay nangichowa isnan pagkapoo ken Melkisedec.

¹⁰ Tay awak Abraham si Levi, ay sisya ay egay naiyanak isnan waned Abraham issan nanabatana ken Melkisedec.

Nan Naisokatan nan Kinapachin Melkisedec isnan Kinapachin Levi

¹¹ Inchowanan Apo Dios nan lentegna isnan Judio id sangad-om maichalan ken cha Levi ay papachi.

[†] **7:6** Si Levi nan esang ay anak Jacob. Pinilin Apo Dios nan waned Levi ay enfalin ay pachin nan Judio isnan finmal-ancha id Egipto.

Siya magtek ay mo sa ya wad-ay kafaelan nan kinapachicha ay mangipalenteg isnan takho, at achi ad-i kasin masapol nan fomal-an nan teken ay pachi ay kag isnan kinapachin Melkisedec ay mensokat isnan kinapachin Levi.‡

¹² Et mo siya chi ay masokatan nan kinapachi, masapol ay masokatan akhes nan lenteg.

¹³ Nalatak nan nasokatana, tay si Jesus ay makmakwaniyan nan naycha et nalpo isnan teken ay tribo ay egay paat nensilsilfi is kaaltar.

¹⁴ Et naammowan ay si Jesus ay Apo tako, et nalpo isnan waned Juda,§ ya maid kinkinwanin Moises maipoon isnan kinapachin nan tribon Juda.

Nan Finmala ay Pachi ay Kag ken Melkisedec

¹⁵ Am-amed nailatak nan nasokantan nan amin isnan finmal-an nan teken ay pachi ay kag ken Melkisedec.

¹⁶ Siya si Jesus, ay nenfalin ay pachi khapo isnan makabfalin ay fiyagna ay ad-i mapakawas, faken khapo isnan maiwanchana ken Levi, ay kag isnan wad-ay isnan lenteg ay filin, ya naangnen isnan tapina ay papachi.

¹⁷ Tay nakwani isnan kalin Apo Dios en,

‡ **7:11** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna, “*ad-i kasin masapol nan fomal-an nan teken ay pachi ay kag isnan kinapachin Melkisedec ya faken kag isnan kinapachin Aaron.*” Si Levi nan waned Aaron, et nay en-iso nan kinapachicha. § **7:14** Si Juda, siya nan esang ay anak Jacob. Pinilin Apo Dios nan waned Juda ay enfalin ay alin nan Judio id sangad-om. Si David nan inmona ay ali ay nalpo isnan waned Juda.

“Sik-a nan pachi is eng-engkhana, ay kag isnan kinapachin Melkisedec.”*

¹⁸ Et nay naammowan ay nakaan nan inmona ay lenteg tay nakapsot ya maid silfina.

¹⁹ Tay nan lenteg Moises, maid kafaelana ay mangipagkhawis ay osto isnan takho. Et nay nasokantan chi is khagkhag-awis ay namnamaen tako ay mangisag-en ken chatako ken Apo Dios.

Nan Sapatan Apo Dios nan Mangipaila ay Tet-ewa nan Kinapachin Jesus

²⁰⁻²¹ Isnan waned Levi, maid sapatan Apo Dios issan nenfalinancha ay pachi. Ngem mailasinan nan nenfalinan Jesus ay pachi isnan nensapataan Apo Dios ken siya. Insapatana ay nangwanin, “Isapatak ay Dios, ya ad-ik faliwan nan semekko. ‘Sik-a nan enpachi is eng-engkhana.’ ”†

²² Ad-i kad khapo isnan nay ay sapata, si Jesus et nan mangipaila ay tet-ewa nan falo ay tolag ay khagkhag-awis mo nan chaan.

²³ Ya angan akhes nan inmona ay papachi ay cha nasokasokat, ya egay naitot-oloy nan kinapachicha khapo isnan etey.

²⁴ Ngem nan kinapachin Jesus, maid makabkab-fanes tay matatakho is eng-engkhana.

²⁵ Tay siya chi, kafaelana ay mangisalak is eng-engkhana isnan am-in ay somag-en ken Apo Dios khapo isnan naiyornosancha ken Jesus, tay matatakho siya is eng-engkhana ay cha mangitot-oya ken chatako ken Apo Dios.

* **7:17** Ilaenyo nan Salmo 110:4. † **7:20-21** Ilaenyo nan Salmo 110:4.

Nan Chadlos Osto ay Katongchowan ay Pachi ay Maid Kolangna

²⁶ Tay siya chi nan osto ay maifakhay ay katongchowan ay pachi tako et masapol ay nasantowan, maid makmakwaniyana, maid ngaag ken siya, naisiyan isnan fomafasol, ya naipatongcho isnan am-in ay nakhaeb ay wad-ay id chaya.

²⁷ Ad-i kag isnan cheycha'y inmona ay katongchowan ay papachi ay winakas ay nenchaton khapo isnan fasolcha ona, sa et nan fasol nan katakhotakho. Ad-i mang-ey angneangnen Jesus chi, tay inangnena chi ay namipingsan yangkhay et kecheng issan nangichoowana isnan awakna kannay.

²⁸ Tay nan chaan ay lenteg, ischona nan takho ay enfalin ay katongchowan ay pachi, olay mo wad-ay kolangcha. Ngem nan sapatán Apo Dios ay nawnawni mo nan chaan ay lenteg, et inischona nan Anakna ay maid kolangna is eng-engkhana.

8

Si Jesus nan Katongchowan ay Pachin nan Falo ay Tolag

¹ Nan laychenmi ay kanan isnacha ken chakayo, et siya na: Wad-ay nan kag todi ay katongchowan ay pachi tako ay tomotokcho ay makiapapo is kakannawan nan Makabfalin ay Dios is katronona id chaya.

² Ya nan ensilsilfiyana, et isnan tet-ewa ay Kasasantowan ay Kwarto ay siya nan tet-ewa ay

ab-afong ay torcha* ay khinaeb Apo Dios, faken khinaeb si takho.

³ Am-in nan katongchowan ay pachi, nadchotokan cha ay en-ichaton isnan cheycha'y ilayadcha ya nan enkik-iwi. Idwani, masapol ay wad-ay akhes nan ichaton nan katongchowan ay pachi tako.

⁴ Ngem faken isnan lota nan ensilsilfiyan Jesus, tay mo isna is kalota, ad-i mabfalin ay enpachi, tay wad-ay cha et nan papachi ay cha en-ichaton isnan itchon nan lenteg ay maichowa.

⁵ Nan chonocha ay papachi, naton-od yangkhay ya kag alin-ew nan wad-ay id chaya. Tay si Moises, issan nenpatakchekhana isnan nenchad-ayawancha ay nakhaeb is torcha, infilin Apo Dios ken siya ay nangwanin, “Ilaem ta nan am-in ay khab-enyo, maiton-od isnan inpailak ken sik-a is kafilig.”

Nan Mangitot-oya isnan Falo ay Tolag Apo Dios

⁶ Nan magtek kinapachi ay chinawat Jesus, chadlos napatpateg mo nan chaan, kag akhes isnan tolaga Apo Dios ay cha na itot-oya, et chadlos napatpateg mo nan chaan ay tolaga. Tay nan falo ay tolaga, nakhaeb isnan khagkhag-awis ay inkalin Apo Dios mo nan inkalina isnan inmona.

⁷ Tay mo sa ya maid enkolangan nan nang-ona ay tolaga, at achi ad-i masapol nan teken.

* **8:2** Issan nenfaatan nan Israelitas is kamalalango ay lota, infilin Apo Dios ta khomaeb cha is ab-afong ay torcha ay manad-ayawancha ken siya. Chwa ay kwarto nan ab-afong ay nakhaeb is torcha: nan Nasantowan ay Kwarto ay inmay-ayan nan papachi, ya nan Kasasantowan ay Kwarto ay kawad Apo Dios.

⁸ Ngem inpailan Apo Dios ay wad-ay kolang issan nangwaniyana en,

“Naay nan ifaagko, at omchan nan akhew ay mangab-ak isnan falo ay tolag isnan pangafong Israel, ya isnan pangafong Juda.

⁹ Et ad-i en-iso isnan tolag ay khinaebko isnan ikik-itcha, issan namadpachangak ay nangipango ken chaicha ay komaan id Egipto. Tay egaycha intot-oloy ay nangang-angnen isnan tolagko ken chaicha, et nay inokhayko chaicha. Sak-en si Apo Dios.

¹⁰ Idwani, siya na nan nateknan nan tolag ay khab-ek isnan pangafong Israel[†] is tap-in si akhew: At ippeyko nan lentegko isnan semekcha, ya isolatko nan lentegko isnan nemnemcha. Ya at chadlo sak-en nan en-Dioscha, ya chaicha nan entakhok. Sak-en si Apo Dios.

¹¹ Et nay ad-icha mang-ey ensisinnolo ay enkakailiyan, paymo en-asibfakha ay sin-anag-i ay mangwanin, ‘Ammowem koma si Apo Dios,’ tay at ammocha am-in sak-en, mailapo isnan kafafan-ikhan engkhana isnan chadlos matangad.

¹² Et seg-angak chaicha ya pakawanek nan kinangaagcha, sak et ad-i kasin semsemken nan fasolcha,” kinwanin Apo Dios.‡

[†] **8:10** Nan inmona ay tolakhan Apo Dios isnan takhona ay Israelitas et naisolat isnan fato. Ngem egaycha inafolot. Idwani, teken nan angnen Apo Dios ay mangipaammo isnan falo ay tolagna, tay isolatna kannay isnan semek nan takhona. Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Siya na nan tolag ay khab-ek isnan pangafong Israel” [‡] **8:12** Ilaenyo nan Jeremias 31:31-34.

¹³ Idwani, tay wad-ay nan infaag Apo Dios maipoon isnan falo ay tolag, inpailana ay ifi-langna ay chaan nan inmona, ya kaawatan ay olay ngag issa ay chomaan ya lommokhak et awni't maamas.

9

Nan Ekhad nan Israelitas isnan Nenchad-ayawancha isnan Afong ay Torcha ay Inpakhaeb Moises

¹ Isnan chey inmona ay tolag, nailenteg nan ekhad maipoon isnan angnen ay enchayaw, sa et wad-ay nan nasantowan ay enchad-ayawan ay nakhaeb isnan torcha.

² Tay khinaebcha nan afong ay torcha, ay chwa nan kwartona. Nan omona ay maskhep, siya nan makwanin Nasantowan ay Kwarto. Siya nan kawad nan pagsilawan, nan lamisaan, ya nan tinapay ay naichoo ken Apo Dios.

³ Sa et isnan topak nan ikadwa ay kortina, siya nan nasasalinan ay kwarto ay makwanin Kasasantowan ay Kwarto.

⁴ Ischi nan kawad nan fallitok ay altar ay mamop-oowan isnan insinso, ya nan faor ay napakpakan is fallitok, ay makwanin faor si tolag. Isnan chaemna wad-ay nan fallitok ay fanga ay mimigtowan nan makakan ay mana.* Wad-ay

* **9:4** Nan mana, siya na nan kinkinan nan Judio isnan epat poo ay tawen ay nentetey-ancha isnan malalango ay lota issan nenfab-aatancha id Canaan id sangad-om. Siya na nan inchowan Apo Dios ken chaicha ay nalpo id chaya isnan winakas issan maid kanencha.

akhes isna nan sokod Aaron ay wad-ay pingina,[†] ya nan fato ay naisolatan nan filin Apo Dios.

⁵ Isnan oson nan faor, wad-ay nan kag anghel ay makwanin **kerub**,[‡] ay mangipaila ay wad-ay si Apo Dios ischi. Ya pinapaingan nan payakcha nan kawad nan mapakawanan nan kafasofasol. Ngem am-in nan naycha, faken chadlos idwani nan mangilawlawakhanmi.

Nan Ekhad nan Sikhod ay Kinapachi, Al-alig yangkhay, Engkhana ay Inmali nan Tet-ewa, ay si Cristo

⁶ Idwani, mo nanongnong am-in chachi, omeomey nan papachi isnan omona ay somkhepan ay kwarton nan afong ay torcha, ay mangiyangnen isnan ekhadcha ay enchayaw.

⁷ Ngem isnan ikadwa ay kwarto, nan yangkhay katongchowan ay pachi nan makaskhep, ya mamingsan yangkhay isnan makatawen. Sa et ad-i mabfalin ay makaskhep mo maid iyeyna is chala ay maichaton maipoon isnan kinomsawana ona sa et khapo isnan kinomsawan nan katakhotakho.

⁸ Siya chi nan angnen nan Ispirito Santo ay mangipaila ay ad-i kayet maammowan nan cha-

[†] **9:4** Issan kawad nan Israelitas isnan malalango ay lota issan kinmaanancha id Egipto id sangad-om, inlilin nan tapina ay nangwanin, “Inpatongchon kannay cha Moises ay sin-ag-i nan awakcha ay mangiyapo ken chakami.” Tay siya chi kinwanin Apo Dios ta iyey Aaron ay pachi ya yon-an Moises ya nan am-in nan pangolon nan Israelitas nan sokodcha isnan enchad-ayawancha ay torcha, et nan takho ay tomofo ay pomingi nan sokodna, siya nan pinilin Apo Dios ay enpachi ken chaicha. Issan kawitana, kecheng nan sokod Aaron is tinmofo ay pinmingi. [‡] **9:5** Ilaenyo nan Genesis 3:24.

lan ay somkhepan isnan Kasasantowan ay Kwarto ay kawad Apo Dios, isnan sisya ay wad-ay nan omona ay enchad-ayawan ay nakhaeb isnan torcha.

⁹ Siya chi nan kaiyalikhan nan idwanin ay timpo. Tay ipailana ay nan angsan ay ilayad ya enkik-iwi ay maichaton ken Apo Dios, ad-i omanay chachi ay mangipagkhawis isnan semek nan enchad-ayaw.

¹⁰ Tay ipailacha yangkhay nan maipoon isnan makakan ya mainom, ya nan tapina kayet ay ilan nan emes si awak ay mangaan isnan afig. Siya am-in chana nan chaan ay lenteg ay mabfalin yangkhay isnan awak, engkhana isnan timpo ay mammaliwan Apo Dios isnan am-iam-in.

Nan Silfin nan Chalan Jesus

¹¹ Ngem idwani, inmali et si Cristo ay katongchowan ay pachi ay mangischo isnan khawigkhawis ay apchas nawad-ay. Sa et nan ensilsilfiyana ay enchad-ayawan id tongcho, et siya nan napatpateg ya khagkhag-awis ay afong ay torcha ay egay khinaeb si takho paymo nakhaeb isnan kalotaan.

¹² Namipingsan yangkhay ay sinomkhep si Jesus isnan Kasasantowan ay Kwarto ay kawad Apo Dios. Ngem faken nan chalan si karching paymo koyaw si faka nan inyeyna ay inchaton, mod-i ket nan chalana kannay. Siya nan inangnena ay nenwad-ay isnan eng-engkhana ay kasfotan tako ay kaisalakan tako.

¹³ Maiwarsi nan chalan si karching ya laki ay faka, ya nan chapon si napoowan ay faka isnan

awak nan en-ab-afig, ta machalosan nan awakcha isnan makaanan nan afigcha.

¹⁴ Ad-i ngen wadwad-ay nan kamabfalin nan chalan Cristo? Isnan fachang nan Ispirito Santo ay maid pengpengna, inchowen Cristo nan fiyagna ay maid kolangna ken Apo Dios. Chalosan nan chalana nan ngaag ay semek tako isnan ongar ay inang-angnen tako, ay mangischo et yangkhay isnan kateyan, tatno mabfalin ay ensilfi tako isnan matatakho ay Dios.

Khapo isnan Etey Jesus, Mabfalina ay Itot-oya nan Falo ay Tolag Apo Dios

¹⁵ Tay siya chi, si Jesus nan mangitot-oya isnan falo ay tolag, ta makatawid nan am-in ay inayakan Apo Dios isnan inkalina ay maid patengkhana. Siya chi tay natey si Cristo ay nanfot ken chaicha ta mapakawan nan fasol ay inang-angnencha issan timpon nan inmona ay tolag.

¹⁶ Mo wad-ay nan naisolat ay omochi ay testamento nan esa'y takho, fomala yangkhay nan inkalina mo maammowan ay natey et nan nangi-pakhaeb.

¹⁷ Tay maid kafaelan nan naisolat ay omochi ay testamento mo sisya'y matatakho nan nangaeb. Wad-ay yangkhay nan silfina mo nan nangaeb ischi et natey.

¹⁸ Siya na nan khotokna ay olay nan inmona ay tolag, ad-i makhaeb mo maid chala ay mangipaila

ay wad-ay napatey. §

¹⁹ Siya akhes nan inangnen Moises, infakhana ona isnan katakhotakho nan am-in ay filin ay wad-ay isnan lenteg. Sa et inmala isnan chalan nan koyaw si faka ya karching ya inkaslangna isnan chanom. Inmala akhes isnan enkilat ay chotchot si karnilo, ay inpotipotna isnan pangan nan chapong ay hisopo. Sa na't intapek isnan chala, ya inwarsina isnan liblo ya nan katakhotakho.

²⁰ Kinwanina, “Siya na nan chala ay mangaeb isnan tolag ay infilin Apo Dios ken chakayo ta abfoloteny.”*

²¹ Siya kayet chi ay chala nan inwarsina isnan torcha, ya nan am-in ay inos-osarcha ischi ay menchayaw ken Apo Dios.

²² Tet-ewa, isnan lenteg, nganngani ay am-in ay ngag issa, et nan chala yangkhay nan maidchalos, ya mo maid chala is maifod-ok, ad-i mapakawan nan fasol.

Nan Chaton Cristo Yangkhay nan Makaamas isnan Fasol

²³ Siya chi nan inangnencha tay masapol ay machalosan am-in nan khinaeb Moises ay natalad yangkhay isnan wad-ay id chaya. Ngem nan sikhod id chaya, faken chachi is masapol, mod-i ket nan khagkhag-awis ay chaton.

§ 9:18 Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*egay nakhaeb mo maid chala.*” Isnan okhalin nan Judio, mo wad-ay entolakhan si chwa'y takho, wad-ay khekhechencha ay mangipatet-ewa ay iyangnencha nan nentolakhancha. Ilaenyo isnan Genesis 15 nan inangnen Apo Dios ay nangipaila ay tongpalena nan inkalina ken Abraham. * 9:20 Ilaenyo nan Exodo 24:8.

²⁴ Tay nan sinomkhepan Cristo, et faken nan Kasasantowan ay Kwarto ay khinaeb si takho ay natolad yangkhay isnan osto ay enchad-ayawan, mod-i ket nenchadchawes id chaya ay kawadna idwani, ay cha mangitot-oya ken chatako ken Apo Dios.

²⁵ Nan inangnen Cristo, et teken akhes mo nan inang-angnen nan katongchowan ay pachin si Judio, tay chaicha, tinnawen ay somkhep cha isnan Kasasantowan ay Kwarto ay mangichaton isnan chalan si enkik-iwi. Ngem si Cristo, egayna inpidwapidwa ay nangichaton isnan awakna.

²⁶ Tay mo siya chi nan inangneangnen Jesus, at akhes koma nangang-angsan ay natey nailapo issan nakhab-an nan lofong. Ngem nan kinatetewana, et namipingsan yangkhay nan nenpailan Jesus isnan nganngani ay kifos nan lofong, ta kaanena nan fasol isnan nangidchatonana isnan awakna ay matey.

²⁷ Nakedchengan nan takho ay matey is mamingsan yangkhay, sa et maokom ken Apo Dios.

²⁸ Siya akhes ay namipingsan ay naichaton si Cristo ta kaanena nan fasol nan katakhotakho. Adi kad mo kasin omali, faken et khapo isnan fasol tako nan enpail-ana mod-i ket ta isalakana nan am-in ay chadlos manman-ed ken siya.

10

Alig Yangkhay nan Naidchatonan Jesus nan Sikhod ay Naichaton ay Enkik-iwi

¹ Ad-i en-iso nan lenteg Moises isnan enkhawisan ay iyalin Cristo tay kag yangkhay alinew chachi. Isonga, olay mo tinnawen ay enichatoncha isnan siya met laeng ay ilan si chaton, khechangna'y maid kafaellan nan chey ay lenteg ay mangipagkhawis ta maid kolang nan cheycha'y somag-en ken Apo Dios.

² Tay mo wad-ay kafalinana, ya nachalosan et nan semek nan enchad-ayaw, at ad-icha kasin nemnemnemen nan fasolcha, ya tomke cha chadlo ay enchatochaton.

³ Ngem nan naycha ay chaton, et tinnawen ay ipasmekna nan kafasofasol nan takho.

⁴ Tay ay ke mabfalin ay kaanen nan chalan si laki ay faka ya karching nan fasol?

Sinokatan nan Chaton Jesus nan Sikhod ay Ekhad, ay Ad-i Makakaan isnan Fasol

⁵⁻⁶ Siya chi nan khotok nan nangwaniyan Jesus ken Apo Dios issan inmaliyana isnan lofong, “Egaymo linayad nan maichaton ay enkik-iwi paymo nan mailayad ken sik-a. Tet-ewa, egaymo inlal-ayad nan mapoowan ay enkik-iwi, ya nan maichaton khapo isnan fasol. Et nay wad-ay insakhanam ay awakko.

⁷ Sak et kinwanin, ‘Naay ak Diosko ay mangangen isnan nemnemmo,’ ay kag isnan naisolat maipoon ken sak-en isnan liblon nan lenteg.”*

⁸ Kinwanina isnan inmona, “Egaymo linayad ya egaymo inlal-ayad nan naichaton ay enkik-iwi,

* **10:7** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*naisolat maipoon ken sak-en isnan malolokot ay liblo.*” Ilaenyo nan Salmo 40:6-8.

nan nailayad ken sik-a, nan napoowan ay enkikiwi paymo nan naichaton khapo isnan fasol.” Siya chi nan kinwanina olay mo siya chasa nan naisolat isnan lenteg ay angnencha ay enchaton.

⁹ Sa na't kinwani kayet, “Naay ak ay mangangnen isnan nemnemmo.” Nan inangnena et inamasna nan inmona ay ekhad, ta isokatna nan falo.

¹⁰ Nan nay ay falo, siya nan nangangnenan Jesu Cristo isnan nemnem Apo Dios, ta machalosan nan fasol tako isnan namipingsan ay naidchatonan nan awakna.

Nan Kamabfalin nan Naichaton ay Awak Jesus

¹¹ Nan angnen nan am-in ay papachin si Judio, et winakas ay wad-ay omeay ay tomatakcheg ay enmen-ichaton isnan siya met laeng ay ilan si enkikiwi, ay maid paat kafaelana ay mangaan isnan fasol.

¹² Ngem si Jesus, tay omanay is eng-engkhana nan es-esang ay inchatona khapo isnan fasol, inmey ay tinmokcho isnan kannawan Apo Dios.

¹³ Et nailapo ischi, sadsad-ena nan mangipay-an Apo Dios isnan fosona ay enkhatkhatinana.

¹⁴ Tay isnan chey ay es-esang ay inchatona, nenfalinena ay maid kolangcha is eng-engkhana nan cheycha'y nachalosan nan fasolcha.

¹⁵ Nan Ispirito Santo akhes, tistikhowana chana ken chatako isnan mangwaniyanan,

¹⁶ “Siya na nan nateknan nan tolag ay khab-ek ken chaicha is tap-in si akhew. At ippeyko

nan lentegko isnan nemnemcha, ya isolatko nan lentegko isnan semekcha. Sak-en si Apo Dios.”†

17 Sa na't akhes kanan,
“At ad-ik kasin semsemken nan fasolcha ya nan kinangaagcha.”‡

18 Idwani, mo apchas et napakawan, maid et mang-ey maichaton ay mangaan isnan fasol.

Nan Toled tako ay Somag-en ken Apo Dios khapo ken Jesu Cristo

19 Idwani iib-ak, khapo isnan chalan Jesus, ad-i tako omegyat ay somkhep isnan Kasasantowan ay Kwarto ay kawad Apo Dios.

20 Kew-an tako nan falo ya omipabfiyag ay chalan, ay tinekwafan Jesus pala ken chatako ay maichalan isnan kortina, ay siya nan awakna kannay.§

21 Ya khapo tay wad-ay nan matangtangad ay pachi tako ay mangiyapo ken chatako ay pangafong Apo Dios,

22 somag-en tako't mampay ken Apo Dios. Ilaen tako ta tet-ewa nan semek tako ya fomifikas nan pammati tako, tay alig nawarsiyan nan nemnem tako isnan chalan Cristo ay nangipagkhawis isnan

† **10:16** Ilaenyo nan Jeremias 31:33. ‡ **10:17** Ilaenyo nan

Jeremias 31:34. § **10:20** Isnan inmona ay tolakhan Apo Dios isnan Israelitas, nan yangkhay katongchowan ay pachi nan mabfalin ay lomaos isnan kortina ay manasalin isnan Kasasantowan ay Kwarto ay kawad Apo Dios. Ngem idwani, khapo isnan naidchatonan nan awak Jesus, nawaya tako ay somag-en ken Apo Dios maichalan ken Jesus. Nan napikisan nan kortinan nan Timplo et mafasa isnan Marcos 15:38.

ngaag ay semek tako, ya kag tako nam-es isnan nadchalos ay chanom.*

²³ Eesten tako ya ad-i tako enchwadchwa isnan wad-ay ay namnamaen tako ay nakiornosan tako, tay si Apo Dios ay nen-ikali et kaaafolot.

²⁴ Semken tako akhes mo ngag nan angnen tako ay en-asipafikas ay en-asilayad ya mamangset ay mangangnen isnan khawis.

²⁵ Ad-i tako kag isnan tapina ay mangiwayang ay makiam-among, mod-i ket maam-among tako ay en-asipafikas, am-amed tay nay ilaen tako ay cha et somag-en nan akhew ay omaliyan Apo Jesus.

Nan Kasasaad nan Menlag-as isnan Nangikalowan Apo Jesus isnan Fasol

²⁶ Tay mo inammowan tako nan tet-ewa, sa tako't pap-aaten ay kasin enfasofasol, maid et kasin chaton ay wad-ay kafaelana ay mangan isnan fasol tako.

²⁷ Nan yangkhay sadsad-en tako et nan kakae-gyat ay kaokoman, ya nan enfidfichang ay apey ay at mamoppoo isnan cheycha'y menkhola ken Apo Dios!

* **10:22** Nan teken ay kaifalikkasan nan nay ay bersikolo et, “Wad-ay koma ken chatako nan naimposowan ay semek ay nawar-siyan isnan chala ay mangan isnan ngaag ay semek, nan fomi-fikas ay pammati, ya nan awak ay nam-es isnan nadchalos ay chanom isnan cha tako somag-enan ken Apo Dios.” Nan filin ay maipoon isnan kawarsiyan nan papachi isnan chala et wad-ay isnan Exodo 29:21. Nan maipoon isnan kaowasan nan awakcha et wad-ay isnan Exodo 29:4; 30:17-21; 40:30-32. Ilaeny akhes nan inkalin Apo Dios ay wad-ay isnan Ezekiel 36:25.

28 Sesemken tako nan naangnen isnan olay sino ay aped nangad-i isnan lenteg Moises issan chey, mo wad-ay chwa paymo tolo ay tistikho isnan fasolna makedchengan ay matey ay ad-i masegangan.†

29 Ad-i ngen enchamcham-et kayet nan chosan nan takho ay mangigkhakhatin isnan Anak Apo Dios, ya menlaglag-as isnan chalana ay naikhaban nan tolaga ya nannalos isnan fasolna? Ya sa na't am-amsiwen akhes nan Ispirito Santo ay fomad-fachang ken chatako?

30 Tay ammo tako ay si Apo Dios nan nangwanin, “Sak-en nan en-ifales. Sak-en nan mamayad.” Kinwanina akhes en, “Sak-en ay Dios nan mangokom kannay isnan takhok.”‡

31 Chad-ama'y kakaegyat nan chosan nan takho ay nangangnen isnan kag tosa, sa et makna isnan songet nan matatakho ay Dios.

Nan Khotok nan Mamangsetan tako isnan Pammati

32 Sesemkenyo nan inangnenyo issan chey ay nalawakhan nan semekyo, tay olay mo chad-ama nan napap-alikhatanyo inan-anosanyo kayet, ya egay kayo nenpaafak.

33 Mo mamingsan nailal-ayosang kayo ya naipalikhat kayo isnan sakhang nan katakhotakho, ya mo mamingsan nakasakhana kayo ay maitapi isnan ib-ayo ay naipalikhat.

† 10:28 Ilaenyo nan Deuteronomio 17:2-7. ‡ 10:30 Ilaenyo nan Deuteronomio 32:35-36.

³⁴ Sineg-anganyo nan ib-ayo ay nabfawalod, ya olay okatencha nan kwayo khechangna'y enlalayad kayo kayet, tay ammoyo ay wad-ay nan khagkhag-awis ay kwayo id chaya ay ad-i maa-mas.

³⁵ Tay siya chi, ad-iyo kaanen nan toled ya talekyo, tay at masobfalitan is ad-acha.

³⁶ Masapol ay en-an-anos kayo kayet, ta cha yo angnen nan nemnem Apo Dios ya ta chawatenyoy nan inkalina.

³⁷ Tay kanan nan kalin Apo Dios, "Isnan sin-ak-itan yangkhay at omchan nan omalali, ya ad-ina iyawniawni.

³⁸ Et nan nalenteg ay takhok, ichalana nan fiyagna isnan pammatina. Nay met achi mo omegyat ya kasin en-enaenat, at ad-i ak paat malaychan ken siya."§

³⁹ Ngem chatako, maid tako isnan cheycha'y en-enaenat ay at madchongaw, mod-i ket ib-a tako nan cheycha'y mamangset isnan pammati et nay maisalakan tako.

11

Nan Pateg nan Pammati

¹ Ngag et mampay nan pammati? Nan pammati, siya nan chadlos mamatiyan tako ay awni't matongpal tet-ewa nan namnamaen tako, ya nan chadlos tako mangammowan ay wad-ay nan ad-i tako ilaen.

² Khapo isnan pammatin nan ikik-it tako id solit, khawis nan nangokhochancha ken Apo Dios.

§ 10:38 Ilaenyo nan Habakuk 2:3,4.

³ Isnan nay ay pammati, maawatan tako ay nan lofong, nakhaeb isnan kalin Apo Dios, ya nan wad-ay ay mail-ila nawad-ay isnan ad-i kaila.

Nan Pammatin Abel

⁴ Si Abel, khapo isnan pammatina, khagkhag-awis nan inchatona ken Apo Dios mo nan inchaton Cain. Siya nan khotok nan nangwaniyan Apo Dios ay nalenteg siya, ya inpailana isnan nanawatana isnan chatona. Natey siya, ngem khapo isnan pammatina, wad-ay siya kayet ay cha enkali.*

Nan Pammatin Enoc

⁵ Si Enoc, khapo isnan pammatina, et naayakhan ta ad-i matey, ya maid nakaanap ken siya tay inayakhan Apo Dios. Tay wad-ay nan naisolat ay kalin Apo Dios ay issan sisya ay egayna naayakhan, nalaylaychan si Apo Dios ken siya.

⁶ Et olay sino ay takho, ad-i mabfalin ay malaylaychan si Apo Dios ken siya, mo maid pammatina. Tay nan menlayad ay somag-en ken Apo Dios, masapol ay patiyena ay wad-ay nan Entotongcho ay manobsofalit isnan takho ay chadlos menlayad ay maiyornos ken siya.

Nan Pammatin Noe

⁷ Si Noe, khapo isnan pammatina, chinngena nan tokhon Apo Dios maipoon isnan at omat ay sisya'y ad-i maila. Sa na't inseinset ay khinmaeb is chakchakowag ay bapor ta matakho nan pangafongna. Khapo isnan inangnena, naokom nan

* **11:4** Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “Olay natey khechangna ay makasolo tako isnan chachama ay pammatina.”

kinangaag nan katakhotakho, ya tinawidna nan kinalenteg ay fongan nan pammatina.

Nan Pammatin Abraham

⁸ Si Abraham, khapo isnan pammatina, pinatina nan nangayakhan Apo Dios ken siya, ya nalgwat ay nenfaat isnan ili ay at tawichena. Et olay ad-ina ammo nan chey ay omayana, inmey kayet.

⁹ Et khapo isnan pammatina inan-anosana ay nen-ab-afong isnan torcha[†] ay kag yangkhay mangmangili isnan chey ay ili ay inkalin Apo Dios ay kowaena. Siya akhes nan inang-angnen Isaac ay anakna ya si Jacob ay apona, ay naibfifilang met laeng ken siya ay makitawid isnan inkalin Apo Dios.

¹⁰ Siya chi nan inan-anosana tay namnamaena nan eng-engkhana ay ili, ay sinmek ya khinaeb Apo Dios.[‡]

Nan Pammatin Sara

¹¹ Si Sara, khapo isnan pammatina, olay mo linmafes nan tawena, naagtan kayet is kafaelana

[†] **11:9** Nan afong ay torcha cha Abraham issan chey et nakhaeb isnan kochil si karching ya nan tapina ay enkik-iwi. [‡] **11:10** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Siya chi tay namnamaena nan ili ay wad-ay pegnadna, ay sinmek ya khinaeb Apo Dios.” Nan laychena ay kanan et sisysisya nan chey ay ili is eng-engkhana ay ad-i kag isnan afong ay torchan Abraham ay aped maiyat-aton.

ay omanak, tay finigfigna ay kaaafolot si Apo Dios ay nen-ikali ken siya. §

¹² Isonga, olay mo kag natey si Abraham tay nalakalakay et, ngem nalpo ken siya nan kawanewaned ay kag nan kaad-achan nan tokwifid id chaya ya nan ad-i kafilang ay lakhan isnan ilit nan fayfay.

Nan Naog-okhod ay Takho id Sangad-om, Sinsin-edcha nan OmayanCHA isnan Osto ay Ili ay Wad-ay id Chaya

¹³ Am-in chachi ay takho, inmab-afolot cha ken Apo Dios engkhana ay natey cha. Ya olay egay-cha chinawat nan inkalin Apo Dios ken chaicha, khechangna'y kag cha inila isnan ad-adchawi ya nenlal-ayad cha isnan katongpalana, tay finigfigcha ay mangwanin mangmangili cha yangkhay ay enfab-aat isnan lofong.

¹⁴ Nan takho ay mangmangwani isnan kag todi, et ipailacha ay wad-ay nan osto ay ilicha ay anapencha.

¹⁵ Tay mo sa ya nan ili ay tinaynancha nan sesemkencha, at achi wayacha ay tinmoli.

¹⁶ Ngem faken chi is semsemkencha, mo ke tay nan khagkhag-awis ay ili nan laychencha, ay siya nan id chaya. Tay siya chi, ad-i mafainan si Apo Dios isnan mangwaniyanCHA ken siya ay siya nan

§ **11:11** Nan naisolat isnan tapina ay kalin Apo Dios isnan Griego et, “Khapo isnan pammatina, inchowan Apo Dios ken siya nan kafaelana ta mawad-ayan is waned, olay mo nalakay et siya ya nakot-eg ya nain-ina et si Sara ay asawana, tay infilangna ay kaaafolot si Apo Dios ay manongpal isnan inkalina.”

Dioscha. Nalatak chi, tay inkhab-ana chaicha is ilicha.

Kasin tako Semken nan Pammatin Abraham

¹⁷ Si Abraham, khapo isnan pammatina, inyoyana nan anakna ay si Isaac issan nanepngan/namachasan Apo Dios.* Siya ay nanawat isnan inkalin Apo Dios et nensasakhana ay mangichaton isnan es-esang ay anakna,†

¹⁸ olay mo si Isaac nan kinwanin Apo Dios ay malpowan nan kawanewaned Abraham.

¹⁹ Tay si Abraham, pinatina ay olay nget mo matey si Isaac, wad-ay kamabfalin Apo Dios ay manakho ken siya. Et tet-ewa ay chinawatna kasin siya ay kag natey ya kasin natakho.

Nan Pammatin cha Isaac, Jacob, ya si Jose

²⁰ Si Isaac, khapo isnan pammatina, kinchawna nan mamindisyonan Apo Dios ken cha Jacob ken Esau is tap-in akhew.

²¹ Siya akhes chi nan inangnen Jacob isnan nganngani ay mateyana. Khapo isnan pammatina, kinchengna ay namindisyon isnan an-ak Jose. Inangnena chi ay nenyoko isnan ochon nan sokodna, ay nanad-ayaw ken Apo Dios.

²² Isnan nganngani ay mateyan Jose, khapo isnan pammatina, infaagna nan at komaanan nan waned Israel id Egipto. Sa na't infilin nan angnengcha isnan ingitna isnan komaanancha.

* **11:17** Ilaenyo nan Genesis 22:1-14. † **11:17** Wad-ay nan tapina ay an-ak Abraham (Genesis 16:1-16; 25:1-11), ngem si Isaac nan naiflang ay es-esang ay anakna tay siya yangkhay nan naiyanak ay katongpalan nan inkalin Apo Dios. Ilaenyo akhes nan Roma 9:7-9.

Nan Pammatin Moises

²³ Si Moises, khapo isnan pammatin nan chakek-ena, naitafon is tolo ay fowan kakwasan nan naiyanakana, tay inilacha ay khag-awis ay ong-onga, ya egaycha inyegyat nan filin nan ali.‡

²⁴ Si Moises, khapo isnan pammatina issan nengnganana, inyad-ina nan kaibfilangana ay anak nan nanalaken ken siya ay magmagkit Faraon, ay ali id Egipto.

²⁵ Nan magtek winadwad-ayna et nan maitapiyana isnan takhon Apo Dios ay maipap-alikhat, mo nan enfasolana isnan manokokhana ken chaicha ta makikhankhanas isnan sin-ak-itan ay laglagsak.

²⁶ Infilangna ay napatpateg nan maam-amsiwana midkakay ken Cristo, mo nan am-in ay kinafaknang ay wad-ay id Egipto, tay maid kasina semsemken mod-i yangkhay nan at kasobfalitana is tap-in.

²⁷ Sa et khapo isnan pammatina akhes, tinay-nana id Egipto, ya egayna inyegyat nan songet nan ali. Et inan-anosana, tay kag na iilaen nan Entotongcho ay ad-i kaila.

²⁸ Sa et khapo isnan pammatina, initchona nan Paskua, § et nay inwarsina nan chalan nan karnilo

‡ **11:23** Nan ali id Egipto, infilina ay am-in nan lallalaki ay anak nan Judio, et maibkas cha is kawanga. § **11:28** Nan ayen nan Paskua, et laosan. Linaosan nan Enpatey ay anghel Apo Dios nan afong nan Israelitas ay wad-ay nan chalan si karnilo is kapantew nan afongcha issan kawadcha id Egipto, et maid natnatey isnan inaona ay an-akcha. Siya nan tinnawen ay maam-amongancha ay namekfekancha isnan karnilo ta manemsemkancha isnan chey ay inangnen Apo Dios ay nangisalak ken chaicha id Egipto.

ta ad-i pateyen nan Enpatey ay anghel nan inaona ay an-akcha.

²⁹ Nan cheycha'y Israelitas, khapo isnan pammaticha, nanalan cha ay khinomchang isnan Fayfay ay makwanin Enkilat, ay kag nan ikkan ay manalan isnan malalango ay lota. Ngem issan khinomchangan koma nan cheycha'y iyEgipto, ya ke cha't ay nalin-eb ya natey.

Nan Pammatin Rahab

³⁰ Khapo isnan pammati, nat-eb nan atatakchag ay toping ay mangaalad isnan ili ay Jerico, issan nakwasan nan nenliweliwesanan Israelitas is pito ay akhew.

³¹ Khapo isnan pammatin Rahab ay asi ay fafai ischi ay ili, egay naitapi isnan nateyan nan kakailiyana ay ad-i mamati ken Apo Dios. Inpailana nan pammatina isnan nenmangiliyana ay khawis isnan cheycha'y nafaa ay nen-as-as.

Nan Mamati ay Ensarmingan

³² Ay kek kasin okhookhochon nan tapina? Maid angan si waya ay mangokhochak ken cha Gideon, Barac, Samson, Jefte, David, Samuel, ya nan cheycha'y mamadto.

³³ Khapo isnan pammaticha, wad-ay ken chaicha nan nangafak isnan kailili; nalenteg ay en-okom; nanawat isnan inkalin Apo Dios; ya nangomod isnan topek nan layon ay kakaegyay ay atap ay en kik-iwi.*

* **11:33** Ilaenyo nan Daniel 6.

34 Sa et wad-ay ken chaicha nan ad-i kaatongan isnan enfidfichang ay apey;[†] nan naikasiw isnan fadyok; nan naagtan is kamabfalincha isnan komapsotancha; nan nenfalin ay marmet ay makifaloknit; ya nan nangipallayaw isnan mangili ay kasorchasorchacho ay fosocha.

35 Wad-ay akhes nan fabfafai ay nanawat isnan kasin natakho ay natey ken chaicha.

Ngem wad-ay cha akhes nan nangad-i isnan kailofosancha khapo isnan pammaticha, et nay naipap-alikhat cha engkhana ay natey cha, tay nan namnamaencha et nan fomangonancha isnan kakhawisan ay fiyag.

36 Nan tapina, nachopichopis, nafaifaig, ya nakawalan cha kayet ay naifalod;

37 wad-ay akhes nan finaofaogcha ay nammatey; wad-ay cha nan linakhachicha ay nangedwa isnan awakcha; ya

wad-ay cha nan pinateycha isnan fadyok.

Ya nan tapina, maid mabmabfalincha ya nenlikhelikhed ay aped yangkhay nenfafacho is kochil si karnilo ya karching, sa cha't nachopichopis ya naipap-alikhat.

38 Aped cha nen-atoaton isnan malalango ay lota ya isnan filig, ya nen-ab-afong isnan liyang ya fito. Ngem nan kinatet-ewana ad-i maikali nan katakhotakho isnan nay ay lofong ay maifoboweg ken chaicha.

[†] **11:34** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, "Inachepcha nan enfidfichang ay apey." Ilaenyo nan Daniel 3.

³⁹ Nan naycha am-in, olay naokhookhod cha isnan kalin Apo Dios khapo isnan pammatica, sisya'y egaycha chinawat nan inkalin Apo Dios ken chaicha.

⁴⁰ Tay khagkhag-awis nan sinmek Apo Dios ay siya nan maitapiyan tako ken chaicha. Nan pangkhepna et ta kachongsan tako am-in ay enfa-linena ay takhona ay maid kolang tako.

12

Nan Likhat ay Linak-am Jesus

¹ Idwani, khapo tay ang-angsan nan maliliwes ay chadlos omiila ken chatako, kaanen tako nan ngag issa ay chomacham-et ken chatako, ya fasol ay popomket ken chatako. Ta eesten tako ay kag makilomlomfa isnan chalan ay initchon Apo Dios ay omayan tako.

² Enchachawsen tako yangkhay nan mata tako ken Jesus, ay mangipango ya mangipaanay isnan pammati tako. Si Jesus, khapo isnan nam-namaena ay lomagsakana, inanosana nan napalikhatana is kakolos. Egayna inkabfain nan mateyana ischi, et nay idwani wad-ay ay entotokcho ay makiap-apo is kakannawan Apo Dios is katronona.

Nan Mapalikhatan nan Takho, siya nan Katokhonancha

³ Semsemkenyo si Jesus ay nangan-anos isnan kag todi ay nangolaan nan fomafasol, ta ad-i kayo aped maoma paymo ngomaya.

⁴ Kholaenyo nan fasol, ngem egay kayo kayet natepeng/napachas engkhana ay ikattheyanyo nan mangogkholaanyo isnan fasol.

⁵ Nalichonganyo ngen nan tokhon Apo Dios ken chakayo ay an-akna? Kinwanina,

“Anakko, ad-im laglag-asen nan tokhon Apo Dios. Ad-i ka akhes ngomaya mo saplitena sik-a.

⁶ Tay si Apo Dios tokhonena nan laylaychena, ya saplitena nan olay sino ay chawatena ay anakna.”*

⁷ Anosanyo nan likhatyo ya ippeyyo ay tokhon Apo Dios. Siya na nan mangipaila ay infilangna chakayo ay an-akna. Tay ay ke wad-ay anak ay ad-i tokhonen nan amana?

⁸ Mo maokhay kayo ay ad-i matogtokhon isnan kasaplitan nan am-in ay anan-ak, faken kayo et osto ay an-akna mod-i ket an-ak si takey.

⁹ Siya akhes isnan am-a ay tinmofowan tako, tinokhoncha chatako ya inpateg tako chaicha. Ad-i tako ngen am-amed maiyornos ken Dios Ama ay poon si leng-ag tako, ta enfiyag tako?

¹⁰ Tay nan am-a ay tinmofowan tako, tinokhoncha chatako isnan sin-ak-itan ay maiyafoloy isnan semkencha ay khawis. Ngem si Apo Dios, tokhonena chatako isnan enkhawisan tako, ta enfalin tako ay kag ken siya ay nasantowan.

¹¹ Ngem ento mo omipalal-ayad nan tokhon ken chatako, ya ket ay omipasakit isnan semek. Ngem khechangna'y aw-awni ya ket ay fomkhas isnan natalna ya nalenteg ay fiyag ken chatako ay namanso isnan tokhon.

* **12:6** Ilaenyo nan Proverbio 3:11,12.

Maiyalig nan Mamati isnan Makilomlomfa

¹² Tay siya chi, tan-angenyoy nan nablay ay limayo, ya pabfikasenyoy nan kinmapsot ay khongkhong-oyo.

¹³ Leletkhenyoy ay manalan, ta nan cha enpip-ilay ay ib-ayoy ay makilomlomfa, et ad-i cha maisiyan mod-i ket khomawis cha.†

Nan Maipalikhat ay Mamati, Ilaena ta Ad-i En-fasol

¹⁴ Ippeyyoy nan kafaelayoy ay makiornos isnan am-in ay takho, ya eestenyoy ay enfiyag ay nadchalos ya nakapet ken Apo Dios, tay nan ad-i nakapet ken siya et ad-ina ilaen siya.

¹⁵ En-annad kayoy ta maid masaew ay manawat isnan fachang Apo Dios,‡ ya ta maid ken chakayoy nan enlamotan nan khiwachay ay semek ay fomkhas is kholo, tay makaalis nan khiwachayna isnan katakhotakho.

¹⁶ Ilaenyoy akhes ta maid ken chakayoy nan enang-angnen is asi, ya ta maid menlaglag-as isnan nasantowan ay kag ken Esau§ ay aped nangisokat isnan kinayon-ana isnan sinkomakan yangkhay.

¹⁷ Ammoyoy ay awni ya ke na't finaliwan nan semekna ya laychena ay alaen nan bindisyon ay ichowan koma amana ken siya, ya ket ay maid

† **12:13** Nan teken ay kaifalikkasan nan nay ay bersikolo et, “Leletkhenyoy ay manalan, ta nan cha enpip-ilay ay ib-ayoy ay makilomlomfa, et ad-i cha maikabsiw, mod-i ket khomawis cha.”

‡ **12:15** Nan teken ay kaifalikkasan nan nay et, “En-annad kayoy ta maid mayagyag ay ad-i manawat isnan fachang Apo Dios.”

§ **12:16** Si Esau nan yon-an Jacob ya manawat koma isnan bindisyon amana. Ngem linaglag-asna nan chey ay kalebfengana. Ilaenyoy nan Genesis 25:29-34.

mabfalin tay inad-in amana, olay mo nenfab-fafawi ay nen-ag-akha.*

Teken nan Angnen nan Takho ay Somag-en ken Apo Dios Idwani, mo nan Inangnencha issan Inmona ay Tolag

¹⁸ Teken nan angnen tako ay somag-en ken Apo Dios idwani. Tay id sangad-om, sinmag-en cha isnan mabfalin ay maitopeg ay naaycha:

nan filig ay Sinai ay fomidfichang;

nan follinget;

nan ngitit nan follinget;

nan lemlem;

¹⁹ nan kalin si trompeta;

ya nan kali ay nangipaegyat ken chaicha.

Tay siya chi nenseg-aseg-ang cha ta ad-ina cha et chad-oman nan kalina ken chaicha.

²⁰ Tay egay cha nakaikatpe isnan infilina ay, “Olay esang ay enkik-iwi ay manikchod isnan filig, et mafaog engkhana ay matey.”†

²¹ Et tay chad-ama ay kakaegyat nan ilana, olay si Moises kinwanina, “Entat-ayenten ak isnan egy-atko.”

²² Ngem chatako, teken ay filig nan sinmag-enan tako, ay siya nan filig ay Sion, ay ilin nan matatakho ay Dios. Siya nan ili ay makwanin Jerusalem id chaya, ay maam-amongan nan kali-folifo ay angheles.

²³ Naitapi tako isnan nalagsak ay am-among nan inaona ay an-ak Apo Dios, ay naisolat nan

* **12:17** Ilaenyo nan Genesis 27:1-40. † **12:20** Wad-ay akhes nan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin, “*mafaog engkhana ay matey paymo mapantolayan.*” Ilaenyo nan Exodo 19:12-13.

ngachancha id chaya. Tet-ewa, sinmag-en tako ken Apo Dios ay mangokom isnan am-in, ya isnan leng-ag nan nenkalenteg ay takho ay nenfalinen Apo Dios ay maid enkolangancha.

²⁴ Sinmag-en tako akhes ken Jesus ay mangitot-oya isnan falo ay tolag, ay nakhaeb isnan chalana ay kag naiwarsi isnan semek tako, ay adchawi ay khag-awis nan kedchawena mo nan kedchawen nan chalan Abel.‡

²⁵ Ilaen tako chadlo ta ad-i tako tot-owengen ay mannge ken Apo Dios. Tay mo egay naikasiw nan ikik-it tako id sangad-om isnan madchosaancha khapo isnan ad-icha manngelan isnan manokhon ken chaicha is kalota, at am-amed ay ad-i tako makakasiw isnan chosa mo ad-iyen tako nan tomokhon ay malpo id chaya.

²⁶ Issan chey, inwegweg nan kalina nan lofong. Ngem idwani, wad-ay nan inkalina ay maangnen ay nangwanin, “Mamingsan kayet, at iwegwegko nan lota, ya faken nan lota yangkhay mod-i ket am-in akhes nan wad-ay id chaya.”§

²⁷ Isnan nangwaniyanan, mamingsan kayet, ipailana nan makaanan nan nakhaeb ay mawegweg, ta nan ad-i mawegweg et ikakkana.

²⁸ Enyaman tako et mampay tay at chawaten tako nan en-apowan ay ad-i kawegwegweg. Siya, enyaman tako ken Apo Dios ta nan angnen tako ay enchayaw et malaylaychan siya tay patkhen tako ya iyegyat tako siya.

‡ **12:24** Nan naiwarsi ay chalan Jesus, kedchawena nan kaisalakan tako, ngem nan chalan Abel, fales nan kedchawena. Ilaenyo nan Genesis 4:1-12. § **12:26** Ilaenyo nan Haggeo 2:6.

²⁹ Tay tet-ewa ay alig enngopngopos ay apey nan Dios tako.

13

Nan Tokhon isnan Mamati

¹ Itot-oloyyo ay enlilinnayad ay kag sin-anag-i.

² Ad-iyo lichongan ay mangiliyen nan olay sino. Tay wad-ay cha nan tapina id sangad-om ay ad-icha am-ammo ay angheles pet nan minangilicha.

³ Sesemkenyo nan cheycha'y maibfagalod ay kag kayo maitattapi ken chaicha. Sesemkenyo akhes nan cheycha'y enliglikhat ay kag chakayo nan cha enliglikhat, tay fakinlolota kayo akhes.

⁴ Masapol ay patkhen tako am-in nan kasasaad nan omasawa, ya ta maid mangiseyep isnan fak-ena asawa. Tay chosaen Apo Dios nan en-angnen isnan asi ya nan menchowa isnan pantewna.

⁵ Kaanenyoy isnan semekyo nan layad isnan sip-ing ya mang-ep kayo isnan wad-ay ay kwayo. Tay kinwanin Apo Dios,
“Ad-ik taytaynan chakayo, ya ad-ik iwayang chakayo.”*

⁶ Adi kad idwanin, natoled tako et ay mangwanin,
“Si Apo Dios nan fomadfachang, et nay ad-i ak omeg-egyat. Ay ke wad-ay kamabfalin nan takho ken sak-en?”†

Nan Ipaila tako isnan Mangichad-alan ken chatako, Am-amed si Cristo

⁷ Semkenyo nan nangichad-alan ken chakayo issan chey, ay nangifab-aag isnan kalin Apo Dios.

* **13:5** Ilaenyo nan Deuteronomio 31:6. † **13:6** Ilaenyo nan Salmo 118:6.

Semkenyo akhes nan nenfanakhan nan inang-nencha ay nenfiyag, ya wanchenyo nan pam-maticha.

⁸ Si Jesu Cristo ad-i enfab-aliw, siya kayet id ogkha, idwani, ya is eng-engkhana.

⁹ Isonga, ad-i kayo maaw-awis isnan tekteken ay sos-olo ay ad-i maifakhay isnan kinatet-ewa. Tay nan mangipafikas isnan semek tako et nan fachang Apo Dios, ya faken nan inmona ay filin maipoon isnan makakan. Tay nan nangab-afolot isnan kag tosacha ay ekhad, egay cha nab-fachangan.

¹⁰ Nan papachi ay cha ensilfi isnan enchad-ayawan ay nakhaeb is torcha, et maid kalen-tekhanca ay makiamong ay makikkikan isnan falo ay enchad-ayawan tako.‡

¹¹ Nan katongchowan ay pachi, iyeyna nan chalan nan enkik-iwi isnan Kasasantowan ay Kwarto ay kawad Apo Dios, ta ichatona khapo isnan fasol. Ngem nan awak nan enkik-iwi, mapoowan is kad-chelan nan entetey-ancha.

¹² Tay siya chi olay si Jesus, et natey is kailit nan ili§ ta chalosana nan fasol nan katakhotakho isnan chalana.

‡ **13:10** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Wad-ay nan altar tako ay nan cheycha’y cha ensilfi isnan torcha et maid kalebfenganca ay makikkanan.” Isnan ekhad nan Israelitas, chatakhen nan papachi nan tapina ay naichaton is kaaltar. Ngem ken chatako ay mamati ken Cristo, et nan awakna nan naichaton ken Apo Dios ay mangaan isnan fasol tako. Siya chi nan chaton ay naisokat isnan inmona ay chaton ay infilin Apo Dios, ay nenfalin ay ekhad nan Israelitas. § **13:12** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*nenlikhat siya is kadchelan nan pantew.*”

¹³ Idwani et mampay, taynan tako nan inmona ay kawad tako ta onochen tako si Jesus is kailitna ta maitapi tako isnan naam-amsiwana.

¹⁴ Tay maid ili tako isna ay ad-i kaamas, mod-i ket namnamaen tako nan ili ay wad-ay is omali ay akhew.

¹⁵ Tay siya chi, nan kad-in ichaton tako koma ken Apo Dios maichalan ken Jesus et nan menchad-ayawan ya menyamyamanan tako ken siya. Siya chachi nan osto ay fongan nan topek ay mangipateg isnan ngachana.

¹⁶ Ad-iyo lichongan ay en-angnen is khawis ya enfinnabchang, tay siya na nan kag chaton ay malaylaychan Apo Dios.

¹⁷ Patpatiyenyo nan mangichad-alan ken chakayo ya maiyornos kayo ken chaicha. Tay chaicha nan mangil-ila isnan enkhawisanyo ay at songfatancha ken Apo Dios. Ilaenyo ta malaylaychan cha isnan mangichad-alanancha ken chakayo ya ta ad-i cha ngomaya, tay mo ngomaya cha maid enkhawisanyo.

Nan Omochi ay Tokhon ya Bindisyon

¹⁸ Omilol-owalo kayo ken chakami, tay am-momi ay nadchalos nan semekmi, ya nan khawis yangkhay nan laychenmi ay ikkan.

¹⁹ Iloneloneyko ken chakayo ta omilowalo kayo, ta ad-i omannong nan mangipasakhongan Apo Dios ken sak-en ken chakayo.

²⁰⁻²¹ Idwani, asop ya si Apo Dios ay Dios si talna, ay namangon ken Apo tako ay Jesus isnan etey, et agtana chakayo is kafaalanyo ay mangangnen isnan am-in ay khawis ta ikkanyo nan nemnemna.

Asop ya enfalina chakayo is takho ay kalal-ayad ken siya maichalan ken Jesu Cristo. Si Jesus nan napateg ay manoktokkhong ken chatako ay kag karnilona, khapo tay isnan chalana nan nakhaban nan tolag ay maid pengpengna. Siya nan machad-ayaw is eng-engkhana! Amen.

²² Kedchawek ken chakayo ay aag-ik, ta anosanyo ay mannge isnan nay ay kanak ay mangipafikas ken chakayo, tay akit yangkhay na ay insolatko ken chakayo.

²³ Laychek akhes ay ipaammo ken chakayo ay naipalofos et si Timoteo is kafabfallochan. Et mo omali kannay isna, at itakinko is omayak issa ken chakayo.

²⁴ Pakomostaanyo akhes nan am-in ay mangichad-alan ken chakayo issa, ya nan am-in ay ib-ayo ay takhon Apo Dios. Olay nan iib-a ay nalpo id Italia, pakomostaencha akhes chakayo.

²⁵ Asop ya wad-ay ken chakayo am-in nan fachang Apo Dios. Amen.

Nan kalin Apo Dios New Testament in Bontok, Central

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Central Bontok (Bontok, Central)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bontok, Central

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

8f3592c0-35dd-5a7f-9ef5-e729bffa370